

Asia: VN/5698/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain ja rikoslain 48 luvun 6 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommentit suojeluesityksenteko-oikeutta ja suojeluesityksestä kuulemista koskeviin ehdotuksiin

-

Kommentit alustusmenettelyn purkamiseen ja muutoksenhakua koskeviin ehdotuksiin

-

Kommentit ehdotettuihin poikkeamisluvan edellytyksiin ja lupamenettelyyn

-

Kommentit korvaussäätelyä koskeviin ehdotuksiin

-

Kommentit ehdotuksiin, jotka koskevat rikostunnusmerkistöjä sekä menettelyä rikosasioissa ja tarkastuksissa

Syyttäjälaitoksen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain ja rikoslain 48 luvun 6 §:n muuttamisesta (VN/5698/2019):

Rakennusperintölakiin ehdotetaan lisättäväksi mahdollisuus poiketa suojelupäätöksestä. Poikkeamisluvan noudattamista valvoisivat Museovirasto ja ELY-keskus. Lakiesityksen 23 §:n 4 kohdan mukaan poikkeamista koskevan päätöksen ehtojen rikkominen säädetään rangaistavaksi rakennussuojelurikkomuksena. Vastaavasti rikoslain 48 luvun 6 §:n 1 momenttiin lisättäisiin maininta siitä, että lupaehtojen vastainen toiminta voisi täyttää rakennussuojelurikoksen tunnusmerkistön.

Syyttäjälaitoksella ei ole huomauttamista rangaistussäännösten muotoiluun ja esitettyihin rangaistusasteikoihin. Syyttäjälaitos kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, ettei suoranaisia perusteluja ole esitetty sille, miksei rakennussuojelurikkomuksen osalta ehdoteta sovellettavaksi muita kuin rikosoikeudellisia seuraamuksia.

Esityksestä ei ilmene, että ainakaan tässä yhteydessä olisi ympäristörikostorjunnan strategian ja toimenpideohjelman (YM raportti 16/2015) linjauksen mukaisesti selvitetty, tulisiko pienet ympäristörikkomukset sanktoida hallinnollisilla seuraamuksilla. Ultima ratio -periaatteen mukaan kriminalisointi on perusoikeuksiin puuttuvan luonteensa vuoksi keino, jota tulisi käyttää vasta viimeisenä mahdollisena vaihtoehtona. Jos tämä arviointi on tehty jossain toisessa yhteydessä, siihen olisi hyvä viitata hallituksen esityksessä.

Esityksen mukaan ELY-keskuksella on entistä painavampi rooli suojelupäätöksen tekijänä ja vastuullisena valvontaviranomaisena. ELY-keskuksen vastuulla olisi päättää tarvittavista toimista, tehdä ilmoitukset esitutkintaviranomaisille sekä välittää suojeluviranomaisten näkemykset esitutkintaan ja syyteharkintaan.

Esityksen 23a §:n mukaan syyttäjän olisi tämän lain vastaista tekoa koskevassa syyteharkinnassa varattava ELY-keskukselle tilaisuus tulla kuuluksi.

Syyttäjälaitos pitää kuulemistilaisuuden varaamista kannatettavana , mutta esittää kuulemisvelvollisuuden laajentamista koskemaan myös oikeudenkäyntivaihetta. Esitysluonnoksessa ei mainita ELY-keskuksen oikeudesta olla läsnä oikeudenkäynnissä ja käyttää siellä puhevaltaa. Syyttäjälle asiantuntijaviranomaisen läsnäolo oikeudenkäynnissä olisi suuri apu, sillä kysymys on suhteellisen harvinaisista erityislainsäädännön soveltamista koskevista tapauksista.

Esimerkiksi tuoreessa luonnoksessa hallituksen esitykseksi uudeksi elintarvi-kelaiksi (luonnos 27.5.2020) on omaksuttu malli, jossa Ruokaviraston asiantuntija- asemasta rikosprosessin aikana säädetään vastaavalla tavalla kuin on esimerkiksi työsuojeluviranomaisella. Pykäläluonnoksen 68 § 3 momentin mukaan ”Rikoslaisissa (39/1889) tai edellä 1 momentissa rangaistavaksi säädettyä elintarvikemääräysten soveltamisalaan kuuluvaa tekoa koskevassa esitutkinnassa Ruokavirastolle on varattava tilaisuus tulla kuuluksi. Syyttäjän on varattava Ruokavirastolle tilaisuus lausunnon antamiseen ennen syyteharkinnan päättymistä. Asiaa tuomioistuimessa suullisesti käsiteltäessä Ruokavirastolla on läsnäolo- ja puheoikeus.”

Syyttäjälaitos esittää, että ELY -keskuksen puhevallasta säädetään edellä kuvatulla tavalla rakennusperintölain soveltamisalaan kuuluvia rikosasioita käsiteltäessä.

Kommentit viranomaisten tiedonsaantioikeutta koskevaan ehdotukseen

-

Muita huomioita esitysluonnoksesta

-

Rappe Jukka
Syyttäjälaitos

Hakala Sampsa
Syyttäjälaitos